

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zopora (zavod).¹
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci, priporniki in moški, zoper katere se izvršuje uklonilni zapor.
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** kapaciteta zavoda je 135 zaprtih oseb (od tega za 46 obsojence, za pripornike 81 in za moške na prestajanju uklonilnega zopora osem mest), dejansko 92 obsojencev, 111 pripornikov in pet moških na prestajanju uklonilnega zopora.²

¹ Za obsojence (tudi mlajše polnoletnike) z območja sodnega okrožja Ljubljana, če so obsojeni na kazen zopora do enega leta ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega enega leta zopora, obsojence z območja sodnega okrožja Kranj, Krško in Novo mesto (tudi mlajše polnoletnike), če so obsojeni na kazen zopora nad šest mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šestih mesecev zopora, polnoletne obsojence z območja sodnega okrožja Ljubljana, če so obsojeni na kazen zopora do enega leta in dva meseca ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega eno leto in dva meseca zopora, polnoletne obsojence z območja sodnih okrožij Kranj, Krško in Novo mesto, če so bili obsojeni na kazen zopora nad šest mesecev do enega leta in šest mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šest mesecev in ni daljši kot eno leto in šest mesecev zopora; za pripornike, če je pripor odredilo Okrožno sodišče v Ljubljani ali Okrožno sodišče v Kranju; za moške, ki jim je bil določen uklonilni zapor v postopku o prekršku, z območja Mestne občine Ljubljana, občin Dol pri Ljubljani, Medvode, Vodice, Brezovica, Ig, Škofljica, Velike Lašče, Dobrova - Polhov Gradec, Horjul, Domžale, Trzin, Lukovica, Mengeš, Moravče, Grosuplje, Dobrepolje, Ivančna Gorica, Hrastnik, Kamnik, Komenda, Kočevje, Kostel, Osilnica, Litija, Ribnica, Sodražica, Loški potok, Trbovlje, Log - Dragomer, Šmartno pri Litiji in Zagorje ob Savi).

² Skupna kapaciteta Zavoda je bila torej presežena za dobrih 55%, kar je sicer za 33% manj, kot ob prejšnjem obisku. Glede na novo uradno zmogljivost pa ugotavljamo, da je bil obsojeniški oddelek prezaseden za natančno 100% (prejšnji obisk za 36,9%), medtem ko je bila v priporu zasedenost presežena (le) za 72% (prejšnji obisk za 160%).

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** 12. 12. 2012.³

► **Skupina za obisk:** trije predstavniki Varuha (svetovalca varuha in sodelavec) ter trije predstavniki nevladnih organizacij (Zveza društev upokojencev Slovenije, Rdeči križ Slovenije in Institut Primus) ter zunanja izvedenka v delu zdravstvene oskrbe in zdravstvenega varstva

► **Vsebina obiska:** uvodni razgovor z direktorjem zavoda, z vodjo oddelka za varnost in vodjo oddelka za vzgojo. Sledil je ogled prostorov in razgovor z nekaterimi zaprtimi osebami ter zaključni razgovor.

³ Prejšnji obisk DPM Zavoda je bil opravljen 10. 5. 2011.

► **Poročanje:** poročilo o obisku je bilo posredovano generalnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: gd URSIKS) 22. 2. 2013, skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30 dni sporoči morebitna stališča glede naših ugotovitev; tozadevni odgovor smo s strani organa prejeli 26. 3. 2013, torej 32. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- znižanje maksimalnega števila zaprtih oseb,
- da so bili prav vsi priporniki zadovoljni z možnostjo prhanja vsak dan in so nam brez izjeme potrjevali, da tudi tople vode več ne zmanjkuje, kar je bila sicer pred časom pogosta pritožba zaprtih oseb v tem zavodu,
- da so bile pomanjkljivosti, na katere smo opozorili ob prejšnjem obisku, odpravljene in sicer v bivalnem prostoru številka 132 pokrov školjke zamenjan, v bolniški sobi so bila sanirana vrata v sanitarne prostore. Tudi v sobi za odstranitev ni bilo več opaziti poškodb na oblazinjenju pri podboju,
- skrbnost pri izbiri pripornikov, s katerimi se namesti mladoletnika,
- znižanje števila postelj v obsojeniških sobah,⁴
- prizadevanja zavoda v smeri zagotavljanja pestrosti pristočnih aktivnosti,
- lastno pridelavo zelenjave in to vzpodbuja tudi za v prihodnje,
- da so vsi obsojenci pohvalili pravosodne policiste (tako njihov odnos, kot strokovnost).

⁴ Pri pregledu bivalnih prostorov obsojeniškega oddelka je bilo ugotovljeno, da se je število postelj v skupinskih sobah znižalo, tako da je v skupinskih sobah nameščenih največ pet postelj.

DPM: predlagamo, da se notranji akti (hišni in dnevni red za pripor in za izvrševanje kazenskih sankcij) zavoda nemudoma uskladijo z veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi, saj je tudi pogoj za uveljavljanje pravic in dolžnosti, ki gredo zaprtim osebam.⁵

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je zavod v preteklem letu veliko truda vložil v spreminjanje režima in aktivnosti za zaprte osebe, kar velja pohvaliti. Aktivnosti za spreminjanje hišnega in dnevnega reda so tako potekale postopoma od druge polovice leta 2012 dalje, prevsem v duhu sproščanja režima in omogočanja dodatnih možnosti zaprtim osebam (omogočanje dodatnega sprehoda, možnosti dodatnega telefoniranja, preživljanja več časa izven bivalnih prostorov itd...). Že preverjene in utečene in zgoraj naštete spremembe dnevnega in hišnega reda, so se sedaj vključile v čistopis hišnega reda, ki ga je zavod v mesecu februarju 2012 posredoval Generalnemu uradu. Na podlagi navedenega zaključujemo, da predlog Varuha povsem sprejmemo in sporočamo, da bodo notranji akti zavoda še v tem mesecu usklajeni z veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi.

DPM: predlagamo, da zavod išče načine za ustvarjalnejše preživljanje prostega časa vseh pripornikov tudi v bodoče.⁶

DPM: predlagamo, da se dotrajani in poškodovani inventar sprotno popravlja.⁷

Generalni urad URSIKS: v bivalnem prostoru številka 41 in 52 sta zamenjana

⁵ Ob obisku smo zaprosili za hišni in dnevni red, ki veljata za pripor in za izvrševanje kazni zapora. Izročena nam je bila kopija hišnega reda o izvrševanju pripora v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ljubljana z dne 1. 1. 2005, s spremembo z dne 1. 2. 2008. Dnevni red, ki velja za pripor, je z dne 1. 1. 2005 in skoraj ne ustreza več dejanskemu dnevnemu redu. Hišni red za izvrševanje kazenskih sankcij nosi datum 25. 1. 2001, spremenjen pa je bil 23. 3. 2003, 18. 9. 2003 in nazadnje 1. 2. 2008. Dnevni red, ki velja za obsojence, je z dne 8. 8. 2001. Direktor je ob tem pojasnil, da v Zavodu potekajo aktivnosti za uskladitev hišnega in dnevnega reda s spremembami zakonodaje in z dejanskim dnevnim redom. DPM ugotavlja, da hišna in dnevna reda za pripor in za izvrševanje kazenskih sankcij nista bila usklajena z Zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1), ki velja že od 1. 11. 2008; med tem pa je stopil v veljavo že nov Zakon o spremembah in dopolnitvah ZIKS-1 (ZIKS-1E; Uradni list RS, št. 109/2012).

⁶ Za odprt priporni režim se je Zavod odločil po obisku Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali poniževalnega ravnanja ali kaznovanja (CPT), ki je kot slabost ocenil dejstvo, da so priporniki (razen bivanja na prostem) cel dan zaprti v sobah, brez druženja in rekreacije. Priporniki so s spremenjenim režimom zadovoljni, nekateri izmed njih pa menijo, da bi enak režim lahko veljal tudi v popoldanskem času.

⁷ V bivalnem prostoru št. 55 in št. 67 pa smo opazili, da je luč nad vrati razbita oziroma odstranjena in bi jo bilo zato treba ponovno namestiti. Opaziti je bilo tudi še celo vrsto drugih, sicer manjših

oba WC kotlička, ki jima je manjkal pokrov. WC školjka v bivalnem prostoru št. 55 je pritrjena. V prostoru št. 59 so vrata popravljena. V prostoru št. 54 je nameščeno novo ogledalo. Kovinski štrcelj na postelji v sobi 41 je odstanjen in obrušen. Luči nad vrati v sobi št. 55 in 67 so nove.

DPM: predlagamo, da Zavod najde rešitev za primerno shranjevanje oziroma odlaganje toplejših zimskih oblačil (bunde, vetrovke), ki jih zaprte osebe ne morejo spraviti v že tako male omarice.⁸

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da so v skupinskih bivalnih prostorih št. 40, 41, 42, 67 in 68 nameščeni dve dvodelni omari in ena enodelna samostojna omara. Če je v omenjenih sobah nameščenih pet zaprtih oseb imajo tri osebe po en del omare, četrti del omare pa je razdeljen na dva dela. Tako imata dve zaprti osebi za polovico manjši prostor za shranjevanje oblačil kot ostali. Ostanek oblačil shranjujejo v kartonske škatle pod posteljo. Peti del omare, ki je samostojen je sicer nekoliko ožji, vendar ga zaprte osebe uporabljajo kot skupno omaro, saj drugje ni prostora, da bi shranjevali stvari, ki jih kupijo v kantini. Zavod si vsekakor želi in prizadeva, da bi vse zaprte osebe imele enako površino za shranjevanje oblačil, vendar je to velikokrat pogojeno z prostorsko stisko. Omeniti je potrebno tudi, da dosedaj zavod ni beležil pripomb s starni zaprtih oseb in tudi ne beleži, da bi jim to pomenil statusni simbol. Kljub temu bo zavod na priporočilo Varuha razmislil o tem, da peti del omare predela za oblačila. Zavod je zagotovil, da bodo poskrbeli, da se obrabljeni obešalniki po sobah zamenjajo in da se na novo namestijo po sobah, kjer jih ni več.

pomanjkljivosti, kot na primer poškodbo talne obloge v bivalnem prostoru št. 41. Precej bivalnih prostorov v tem delu zavoda bi tudi veljalo čim prej ponovno prebeliti.

⁸ DPM ugotavlja, da zavod predloga DPM ob prejšnjem obisku, da se vsaki zaprti osebi zagotovi uporabo lastne omare za shranjevanje osebnih stvari, ni uresničil. Ker lahko Iz pojasnil UIKS v odzivnem poročilu zaključimo, da je razlog za to predvsem v prostorski stiski, predlagamo, da ob upoštevanju dejanskih zmožnosti Zavod zagotovi vsaki izmed oseb, nameščenih v isti bivalni prostor enakovredne pogoje bivanja. Zaprti osebi lahko namreč že velikost omarice pomeni "statusni simbol" oziroma hierarhično ugodnost.

DPM: predlagamo, da se ponudi drugačne možnosti za zapolnitev prostega časa, ki niso odvisne od prostorske razpoložljivosti, da se zagotovi knjižnično gradivo, ki ga želijo ali dostavi dnevno časopisje.⁹

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da vsak pripornik ob sprejemu, v uvodnem pogovoru s svetovalnimi delavci zavoda, pridobi informacijo o možnosti vključitve v prostočasne aktivnosti. Organizirane dejavnosti lahko obiskujejo vsak delovni dan, v skladu z dnevnim redom. Prostor v katerem potekajo delavnice je edini, ki je v zavodu trenutno na razpolago za tovrstne dejavnosti. Je velik 18m² in v njem na enkrat lahko ustavrajajo trije priporniki. V času oraganiziranih dejavnosti priporniki rišejo, kiparijo, izdelujejo različne okrane izdelke ter igrajo inštrumente. Glede tv sprejemnika pojasnjujemo, da je zavod v preteklosti razpolagal z omenjenim številom tv sprejemnikov, ki so jih po potrebi dobili tististi priporniki, ki si jih niso mogli kupiti. Trenutno zavod razpolaga s tremi tv sprejemniki, ki jih uporabljajo zaprte osebe. V skladu s hišnim redom in z dovoljenjem direktoraja smejo priporniki kupovati in imeti v bivalnem prostoru lastni televizijski sprejemnik. Ravno tako ob sprejemu v pripor, vsak pripornik od zaposlenih pridobi informacijo o protokolu pridobivanja knjižničnega gradiva. Na oddelku je seznam knjig iz zavodske knjižnice iz katerega lahko vsako nedeljo priporniki naročijo knjige, naročeno gradivo pa dobijo v ponedeljek. Za naročilo knjig pa je potrebno izpolniti poseben za ta namen izdelan obrazec in ga oddati. V navedenem primeru, ko pripornik naj ne bi dobil zelenega gradiva pa je bilo ugotovljeno, da v resnici ni oddal obrazca za naročilo knjig. ZKPZ Ljubljana je naročen na 11 izvodov

⁹ Velika večina pripornikov, nastanjenih v pritličju zavoda, je zanikala, da bi zanje obstajale še kakršne koli druge organizirane aktivnosti. Povedali so, da tako večino časa bolj ali manj preležijo v bivalnih prostorih, ob branju raznega čtiva, gledanju televizije in nekateri tudi ob igranju igrice. Žal smo se lahko prepričali tudi, da pa nekateri priporniki ne morejo početi niti tega; v bivalnih prostorih št. 48, št. 52 in št. 54 (ter tudi št. 42, ki pa je sicer resda prostor, namenjen novo sprejetim pripornikom) tako na primer sploh ni bilo televizijskega sprejemnika. Pripornik v bivalnem prostoru št. 48 je pri tem tudi povedal, da sedaj v času že več kot dveh tednov ni prejel knjižničnega gradiva, ki si ga je izbral s seznama. Podobno se je pripornik v bivalnem prostoru št. 52 pritoževal, da sploh ne more izvedeti, kaj se dogaja zunaj zavoda, ker ne uspe dobiti niti kakšnega časopisa. Takšne informacije, prejete neposredno od pripornikov, lahko pomenijo, da se razmere pripornikom, nastanjenim v pritličju zavoda, vendarle niso izboljšale. Številne prostočasne aktivnosti, ki so na voljo pripornikom, so najbrž pripornikom v zaprtem režimu manj dostopne, kot drugim pripornikom.

dnevnega časopisa. Tako priporniki, nastanjeni v pritličju, dobijo dva izvoda časopisa na dan, ki ga lahko prebirajo tekom dneva, vendar si ga morajo s pomočjo pravosodnega policista med seboj izmenjavati.

DPM: menimo, da skrbnost pri izbiri pripornikov, s katerimi se namesti mladoletnika v priporu s polnoletnimi, bi takšno skrb moralo imeti predvsem sodišče ob izdaji odredbe o namestitvi mladoletnega pripornika.¹⁰

DPM: predlaga, da se v bivalnih prostorih obsojeniškega oddelka v čimkrajšem času prepleska, saj so bile stene v času našega obiska umazane.

DPM: predlaga, da zavod in UIKS preučita možnosti za pridobitev potrebnih prostorov za nemoteno izvajanje prostočasnih aktivnosti, morda tudi na račun znižanja kapacitete zavoda, če je o tem sploh mogoče razmišljati.¹¹

DPM: da UIKS preuči potrebo po zaposlitvi dodatnega kuharja v zavodu in kolikor je to mogoče pridobi tudi soglasje za njegovo zaposlitev.

Generalni urad URSIKS: beljenje bivalnih prostorov se bo izvedlo v mesecu aprilu in maju.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da zaradi prezasedenosti tudi drugih lokacij, le to ni možno. Veseli nas, da je v trenutni koalicijski pogodbi; ki jo je sprejela nova Vlada na področju pravosodja naveden cilj, da se z izgradnjo nove stavbe (na podlagi javno-zasebnega partnerstva) ali na drug ustrenejši način rešijo prostorski problemi zapora v Ljubljani.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je zavod dne 7. 1. 2013, prejel soglasje Vlade Republike Slovenije za nadomestno zaposlitev za nedoločen čas za delovno mesto inštruktor (UIKS) v kuhinji, in da je postopek zaposlitve inštruktorja – kuharja v zaključni fazi. Zavod predvideva, da ga bo najkasneje do sredine aprila 2013 sprejel v delovno razmerje.

¹⁰ Sodišče bi seveda pred izdajo te odredbe moralo upoštevati, da je namestitev mladoletnika v priporu s polnoletnimi, kot določata prvi in drugi odstavek 473. člena ZKP, izjema in ne pravilo, na kar je Varuh sodišče sicer že večkrat opozoril. V tej zvezi pripominjamo, da CPT sicer meni, da morajo biti mladoletniki, če so nameščeni v ustanovi za odrasle, vedno nameščeni ločeno od odraslih, v ločenem oddelku.

¹¹ Sogovorniki so izpostavili, da bi najbolj od vsega potrebovali prostore za vse dejavnosti, ki jih in bi jih želeli izvajati.

DPM: predlagamo, da se vsaki zaprti osebi, ki želi pri jedi uporabljati nož, ta tudi zagotovi.

DPM: predlagamo sanacijo stropa v jedilnici, saj na določenih delih odpada omet iz stropa in, da naj se proučijo možnosti za čim prejšnjo odpravo navedene pomanjkljivosti in prosimo, da UIKS sporoči, ali so v zvezi s tem že bile izvedene aktivnosti in kakšne.¹²

DPM: predlagamo, da zavod in UIKS vložita več truda v iskanje načina kako zagotoviti delo vsem zaprtim osebam, saj je delo le v tem primeru lahko eno od objektivnih meril, na podlagi katerih te pridobivajo ugodnosti. Poleg tega pa je delo pomemben faktor same prevzgoje resocializacije obsojencev po prestani kazni¹³.

DPM: prosimo, da nas UIKS podrobneje seznanjajo z ukrepi za rešitev težav v zvezi

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je zavod te navedbe preveril in ugotovljeno je bilo, da občasno v oddelku pripora res ni bil pri kosilu podeljen nož. Zavod bo v nadaljevanju skrbel in redno kontroliral delitev pribora, da do tega ne bo več prihajalo.

Generalni urad URSIKS: v celoti soglašamo z stališčem Varuha, da je treba sprejeti vse potrebne ukrepe, da se omogoči delo več zaprtim osebam in tako izkoristiti ustrezne prostorske možnosti, česar se dobro zaveda tudi vodstvo zavoda, saj ugotavlja, da je pomanjkanje dela za zaprte osebe v delavnicah JGZ ena od največjih težav. Posebaj zaskrbljajoče je, da JGZ ne vidi možnosti za bistveno izboljšanje v kratkem času. Generalni urad bo članom Upravnega odbora JGZ Golovec in UIKS posebej naročil, da od direktorice JGZ zahteva zagotovitev večjih možnosti za zaposlovanje zaprtih oseb.

Generalni urad URSIKS: seznanjamo, da so vsi zavodi prejeli navodilo o

¹² Ob ogledu jedilnice je bilo ugotovljeno, da na določenih delih (tudi v bližini razdelilnega pulta) odpada omet iz stropa.

¹³ Zavod se še vedno ukvarja s problemom zagotavljanja dela zaprtim osebam. Le slaba četrtnina obsojencev je zaposlenih, od teh le okoli 20 v JGZ Golovec in še ti nimajo dela vsak dan. Po podatkih, ki jih je naknadno posredoval direktor Zavoda, je bilo na dan 21. 1. 2013 zaposlenih le 18 obsojencev, od teh jih je bilo 14 na 3-urnem delu, eden dela kot hišnik, dva v mizarški delavnici in eden v kovinski (zadnji trije so sicer nameščeni v Odprti oddelk Ig). Na hišnih delih v Zavodu je bilo v zaposlenih 21 obsojencev: 14 v kuhinji (+ dva iz Odprtega oddelka Ig), 6 v pralnici in eden v knjižnici. Po pojasnilu direktorja zaposlene zaprte osebe nimajo pripomb na nizko nagrado, ki jo dobijo za opravljeno delo, saj razumejo, da to ni pravo delo. Sicer pa zavodske prostore čistijo vse zaprte osebe, prav tako vse urejajo vrt (ljubitelsko) in sicer vsak dan dve uri, kot določa hišni red. Od pripornikov so bili le štirje zaposleni na hišnih delih. Za dodelitev zaposlitve so čakalne vrste, ti obsojenci se obravnavajo enako kot zaposleni. Posamezni obsojenci ne želijo delati, so pa tudi primeri, ko posamezniki bolezen simulirajo. Kljub pomanjkanju dela smo pripombe na preslabo izkoriščen prosti čas, kot smo že zapisali, prejeli le v priporu, predvsem v zaprtem režimu, v obsojeniškem delu pa takšnih pripomb nismo prejeli.

z zdravstvenim zavarovanjem za
pripornike in za uklonilno zaprte.¹⁴

postopanju s strani Generalnega urada ter da drugi zavodi ne poročajo podobnih težav. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju jasno opredeljuje, da so zavarovanci iz 15. člena priporniki, ki niso zavarovanci iz drugega naslova do trenutka nastopa pripora oziroma jim zavarovanje preneha v času pripora ter obsojenci na prestajanju kazni zapora. Generalni urad je pristojno Ministrstvo za zdravje že večkrat opozoril na drugo kategorijo zaprtih oseb in težave, ki se pojavljajo pri zdravstvenem zavarovanju v zaporu, zato nam je bilo zagotovljeno, da bomo pri pripravi sprememb zakona aktivno sodelovali. Generalni urad zavrača očitke, da kljub težavam na področju zdravstvenega zavarovanja tem osebam ni nudena celostna zdravstvena oskrba, saj ima vsaka zaprta oseba neomejen dostop do zdravstvenega pregleda in oskrbe v zavodu, prav tako do zdravljenja v zdravstvenih ustanovah in ne nazadnje do predpisane terapije, saj v takih primerih zdravstvene stroške krije zavaod. Zdravstvena dejavnost zaprtih oseb se opravlja v okviru javne zdravstvene mreže, kar pomeni, da so zaprte osebe pri dostopu in kakovosti zdravstvene oskrbe izenačeni z ostalimi državljani. To tudi pomeni, da mora vsaka zaprta oseba imeti pri sebi zdravstveno kartico, z njo skrbno ravnati, saj ima v nasprotnem primeru dostop zdravstvenih storitev omejen. Vsaka zaprta oseba je ob nastopu kazni ali

¹⁴ Zunanja izvedenka v delu zdravstvene oskrbe in zdravstvenega varstva ugotovila, da ostajajo težave v zdravstvu enake, kot ob prejšnjem obisku, oziroma ob obiskih drugih zavodov za prestajanje kazni zapora. Tako se težave še vedno pojavljajo v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem oseb, ki prestajajo uklonilni zapor in tistih pripornikov, ki nimajo urejenega zdravstvenega zavarovanja. Zavod te težave rešuje s pomočjo materialnih stroškov. Glede vseh težav v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem zaprtih oseb sicer (še vedno) potekajo (le) razgovori UIKS s pristojnimi organi. Zaradi teh neurejenih razmer se po pojasnilu sogovornikov izgublja čas z urejanjem zavarovanja pripornikov in oseb v uklonilnem zaporu. Še vedno tudi ni dorečeno, kaj vse tem pripada potem, ko imajo to zavarovanje urejeno. Tistih pripornikov in oseb na prestajanju uklonilnega zapora, ki so sicer neplačniki oziroma dolžniki, Zavod po pojasnilu sogovornikov ne more zavarovati. Če pa jih že zavaruje, nastopijo težave, če si ti nočejo urediti kartice zdravstvenega zavarovanja. ZZZS namreč noče več pošiljati potrdil o urejenem zdravstvenem zavarovanju. Kot je sogovornike razumela izvedenka, mora za takšno osebo, ki nima kartice, čeprav ima plačano zavarovanje, stroške zdravstvenih storitev (vključno z zdravili) plačati Zavod. Vzvoda, ki bi prisilil zavarovanca, da si vzame kartico zdravstvenega zavarovanja, namreč ni. Teh situacij zakonodajalec očitno ni predvidel.

pripora na to opozarjena, v primeru, da gre za blokado zaradi neplačil, pa se jo pozove k ureditvi. Kljub temu ima neomejen dostop do zdravstvenih storitev. Za osebe, ki jim zavod ureja zdravstveno zavarovanje in v primeru, da noče plačati kartice, so zavodi pozvani, da mu uredijo na svoje stroške. Strinjamo se z mnenjem DPM, da mora država vsaki osebi, kateri je bila odvzeta prostost nuditi vzdrževanje njegovega zdravja in dostojanstva, vendar smo tudi mnenja, da jih med prestajanjem kazni ali pripora vzpodbujamo in omogočamo, da tudi sami aktivno sodelujejo pri urejanju svojih zadev in si s tem olajšajo vključitev v življenje na prostosti.

DPM: predlagamo, da UIKS preuči ustreznost sedanje kadrovske zasedbe in po potrebi zagotovi zasedbo (vsaj sistemiziranih) delovnih mest.¹⁵

Generalni urad URSIKS: se povsem zavedamo trenutne kadrovske situacije in po svojih najboljših močeh zagotavljamo kadrovanje manjkajočih delavcev.

DPM: predlagamo, da sporoči kako je ukrepal zavod in morda tudi UIKS v zvezi s pritožbami zaprtih oseb na delo vzgojne službe.¹⁶

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da tudi delavci generalnega urada relativno pogosto naletimo na takšne izjave zaprtih oseb. Najpogosteje do sedaj se je izkazalo, da gre za naslednjo strategijo zaprtih oseb. Z namenom, da bi njihova izjava dosegla cilj in obenem pridobila na kredibilnosti eno službo pohvalijo in pri njej iščejo zaveznitvo nasproti drugi. V delovnih okolij, kjer razmerja med službami v zavodu niso urejena, se je v preteklosti že dogajalo, da je bila takšna strategija kratkoročno uspešna. V primerih, ko se je v igro vključila zunanja inštitucija, še posebej,

¹⁵ Nesprejemljivo je namreč, da bi o usodi obsojencev (in po njihovi vključitvi v življenje zunaj Zavoda tudi o usodi vseh državljanov) odločala ali nanjo vplivala obstoječa gospodarska situacija. Država s tem, ko poskrbi za kvalitetno prevzgojo in resocializacijo obsojencev, poskrbi tudi za kakovostno življenje celotne družbe (in obratno).

¹⁶ Ob obisku smo na obsojeniškem oddelku slišali več pritožb zaprtih oseb na delo vzgojne službe. Zaprtim osebam je bilo pojasnjeno, da lahko v vsakem konkretnem primeru podajo pritožbo zoper konkretnega pedagoga. Na pritožbe zaprtih oseb smo opozorili vodstvo Zavoda že med obiskom. Pričakujemo, da je oziroma bo vodstvo opravilo pogovore z zaprtimi osebami s ciljem ugotovitve razlogov pritožb obsojencev glede vzgojne službe.

če je šlo za nadzorno, so se lahko odnosi v kolektivu po nepotrebem tudi zelo zaostri. Izkušnje nas torej učijo, da izjav posameznikov ne smemo povzemati brez konkretnega preverjanja dejanskega stanja. Zato je izjemnega pomena, da se vsi v praksi izogibamo povzemanju pavšalnih ocen, ki bi lahko privedle do nepotrebnih očitkov med službami na posamezni lokaciji.

DPM: prosimo, da nam UIKS sporoči podatek, koliko predlogov za disciplinsko kaznovanje pripornika je zavod podal na sodišče v letu 2012 in v kolikih primerih ni prejel odziva sodišča ter ali in kako je zavod v teh primerih ukrepal.

Generalni urad URSIKS: obveščamo, da je zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana v letu 2012 na sodišče podal 18 predlogov za disciplinsko kaznovanje pripornikov. Za pet primerov smo ugotovili, da je sodišče predloge obravnavalo, kar je razvidno iz dokumentacije iz osebnih spisov. Za deset primerov nimamo podatka ali je bila zadeva obravnavana, ker ni razvidno iz dokumentacije v osebni spisu. Zavod se v teh primerih ni pozanimal ali so bili predlogi obravnavani, saj je obravnava in morebiten izrek disciplinske kazni v pristojnosti sodišča. Za ostale tri primere nam iz zapora Ljubljana podatkov niso posredovali, ker so bili priporniki že premeščeni v druge zavode in tako nimajo vpogleda v njihove spise.

